

3 kérdés

Pajtényi Ferencné iskola- igazgatóhoz

— Hadd kezdjük, talán szokatlanul, személyes jellegű kérdéssel: úgy hírlík, nemrég újjáavastották a Kossuth Zsuzsanna Egészségügyi Szakközépiskolában. S noha az új választási törvénytervezet éppen most bocsátják országos vitára, az iskolaigazgatók választása éppenséggel nem számít szokásos dolognak. Hogyan zajlik le az ilyenmi?

— Már amikor ebbe az iskolába kerültem, a tantesztület nyílt szavazással hagyta jóvá a jelölésemet. Persze ez, őszintén szólva, teljesen formális dolog volt. Az igazgatók ötvenkenti újraválasztásának rendszere viszont, úgy látom, egyre tökéletesedik. Nem azt akarom ezzel mondani, hogy a demokrácia csúcának tekinthető, ha a tantesztület akár (ahogy hallom) nyílt szavazással is véleményt mondhat új fél évtized előtt az előző öt évtized igazgatói munkálkodásáról. De a gondolat mindenestre jelenlét lehet, akár már korábban is, s e tény „oda-fönn” is befolyásolhatja a kinevezéseket. A választás különben elég egyszerűen zajlott, a tanév végén a megyei, illetve a városi tanács művelődésügyi osztályainak illetékesei előbb tárgyaltak az iskola párt-és szakszervezeti vezetőivel, a művelődésügyi osztály vezetője előterjesztett és indokolt, volt öt-hat hozzászóló, azután (meg)szavaztak. Bevallom, mintha már nem éreztem volna olyan fölösleges cirkuszoknak az egészét, mint máskor...

— Az ideit tanévtől gyakorló iskola lett az ön által vezetett intézmény. Mit jelent, mivel jár ez a változás?

— Három megye, Bács-Kiskun, Békés és Csongrád jövőre egészségügyi szakoktatói nálunk végzik iskolai gyakorlatukat: az első évben hospitálnak, tehát különböző órákat látogatnak, majd részt vesznek a tanórán kívüli munkában, a harmadik és a negyedik esztendőben pedig 10 órában tanítanak, és „vizsgájuk”, vagyis záróvizsgájuk ugyancsak nálunk

lesz. Természetesen meg kell felelni annak a meg-tiszteltetésnek, hogy ránk esett az Orvostovábbképző Intézet Egészségügyi Főiskolájának, no meg a miniszteriumnak a választása: kb. 40 főnyi pluszt jelentenek a „gyakorlások”, fejlesztenünk kell a tárgyi feltételeket, szakmailag pedig olyan színt kell tartanunk (és, persze tovább javítanunk) a munkát, hogy a leendő szakoktatók jöhetnek „vigyenek” magukkal innen egész pályájukra... Egyébként az országban eddig négy hasonló egészségügyi gyakorló iskola működött, két budapesti és egy-egy miskolci, illetve székesszevári intézmény után került ránk a sor.

— Ha már szakmai kérdéseket emlegetett: azt hallani, ebben a középiskolában különösen kevés a bukás. Ha így van, miért?

— Hát először is: két és félszer, háromszor többen jelentkeznek hozzánk, mint ahány első felvehetünk. Következésképpen válogatunk. Többnyire jó tanulók kerülnek az iskolába, ráadásul lányok, akik köztudottan szorgalmasabbak. Ennél is fontosabb, mégis buktassunk, amennyit csak lehet, a tanulmányi fegyelmet erősítendő. Am ez nem olyan egyszerű: középiskolában egyébként is más a gyerekek „érdeklődési rendszere”, mint az ilyen szempontból csakugyan elég rossz helyzetben levő alsófokú intézményekben. Itt inkább az „elégleges hullám” árad. Nemigen tanulnak tovább, jó jegyre nincs igazán szükség, ha azt kérdezzük, akarsz javítani, „nem, nekem jó ez is” a válasz. A dolog aggasztó, mert a szakmai felkészültséget gyengíti, ráadásul ha a tanuló év végi beszámolótást kér, kötelesek vagyunk rendelkezésére állni, akkorra meg „összekapja” magát, és egy produkció jóvoltából átlavirozik. Ez pedig minden, csak nem a szilárd tudás bizonyítéka. Vigaszt — ha van — annyi, hogy a képesítő vizsgán és az érettségien sincs bukás, pedig ott már (legalábbis nálunk) nincs mód a gyerekeket „átlókdönsni”. D. L.

„Pro Natura”

Az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal alapította Pro Natura ki-tüntetést. kaptá Tóth György, a szegedi Kiss Ferenc Erdészeti Szakközépiskola tanára.

— Pro Natura azt jelenti: a természetért. Ön természetvédő?

— Környezetvédő!

— Nem mindegy?

— Miért volna mindegy?

A természetvédelem szűkebb fogalmi kategória és — sajnos — bizonyos fókig túlhaladtott is, mert ma már rájöttünk, nem lehet a világból „kihásítani” egy részletet. Minden, ami az embert a természetből körülveszi, hozzátartozik az emberi léthez, s tudnunk kell vele bánni, érte tenni...

— Védni. Kitél?

— Az embertől. Az embertől.

— Hobbija a környezetvédelem?

— Eppen annak is mondhatnánk, azon túl persze, hogy biológianár lévén, szinte munkaköri kötelességem is...

— Nem minden biológianár érzi ugyanezt.

— Hadd ne mondjak erre semmit, vagy csak azt, nem is csak az ő ügyük kellene, hogy legyen. Tavaly az Országos Pedagógiai Intézet kiadott egy tematikus ajánlást, amelyben a környezetvédelmi nevelés tantárgykénti lehetőségéről ejtenek szót. A biológianár adta oda az egy éve polcon ülő könyvet az igazgatójának. Mentségére legyen mondva, az egy kicsit szegyettel is.

— Vagyis vegyük elő a közhelyet: „vannak még hibák”.

— Nézze, engem eleve bosszant, ha látom (mert látom), hogy nem úgy sáfárodunk a természet, a környezet értékeivel, ahogy azt kellene. És ahogy azt megtanítottuk! Még csirájában sincs meg bennünk a környezetvédelmi szemlélet. Pedig legalább a tisztaságérzékünkre épülhetne!

— Szemetelünk?

— Igen, de ez csak egy primer tünet. Tökéletesen igaz, hogy nem azt tudatosítjuk már az óvodás gyerekekben is, hogy keresse meg a szeméttartót az utcán, hanem a tied az utca, magadnak piszkolod. Ugyanakkor viszont ez, hogy divatosnak mondjam, begyűrűzik társadalmi méretekben is.

— Mire gondol?

— Még mindig nincs meg a kellő ipari, termelési felelősség, s majdnem bocsánatos bűn a szennyezés... De,

hogy visszatérjek a szemétre, én még emlékszem rá, hogy úgy az ötvenes évek végén, amikor gyerekek voltunk, féltünk eldobni a papírcsokót a szegedi utcán, mert felír a rendőr. Most meg ő is eldobja. Ráadásul miközben az utcán felelőtlenek és rendet nem tisztelők vagyunk, odahaza még a környék is csak mamuszban járhat.

— Szóval, aki környezetvédelemért tesz valamit, az ilyen dühögő ember kell, hogy legyen?

— Nem „kell”, de az Éppen eszembe jutott a nevelésről, hogy a nyáron akartunk szervezni egy környezetvédelmi tábor, középiskolásoknak. Biológusok, geológusok, vízügyi szakemberek, egészségügyiek ajánlották föl szakmai segítségüket, s már a pénzen sem múltott.

— Akkor min?

— Nem volt kinek! Összesen 13 tanuló jelentkezett az egész megyéből. Pedig tudom, hogy a gyerekek milyen fogékonyak és érzékenyek erre a témára. De, ha egyszer nem tudnak róla...

— Leendő erdészeket nevel. Mit ad nekik útravalóul?

— Ha csak arról beszél-nék, én mit adok, nemcsak

nagyképű lennék, hanem igazságtalan is. Nálunk egy sereg tantárgy van, amelyek elképzelhetetlen környezetvédelmi szemlélet nélkül. Legyen az akár természetismeret, erdőművelés, vadgazdálkodás, géptan, vagy akár az alapozó tárgyak bármelyike: kémia, biológia. Szóval itt csapatmunka van.

— Mégiscsak ön kapott egy magas szakmai kitüntetést!

— Hát, úgy látszik én vagyok a jéghegy csúcsa. Ennél is nagyobb a vízből. Ami viszont konkrétan „belejár” ebbe az elismerésbe az, hogy tavaly a „gyerekekkel” megnyertük a Csak egy Földünk van országos környezetvédelmi vetélkedőt. No, hadd dühögjek megint. Ezt az ideit is meghirdették, de a megyei iskolai értesítésben egyszerűen nem szerepel.

— Csak egy Földünk van, ez nagyon rimel a nagy sikerű tv-sorozatra: A megsebzett bolygó.

— Tudja mi esett legjobban ebben a kitüntetésben?

— Mi?

— Az, hogy azzal a Balogh János akadémikussal kaphattam egyszerre, aki ezt a sortozatot megalkotta.

I. Zs.

Ünnepélyes bizonyítvány- osztás

Negyvenheten vették át tegnap, pénteken ünnepélyes keretek között a Marxizmus—Leninizmus Esti Egyetem hallgatói közül a járási hivatal tanácstermében bizonyítványukat. A szegedi járásban dolgozó kilenc kommunista vezető el a szakosítót, 21 az esti egyetem általános tagozatát; 17 pedig az agrár- és szövetkezetpolitikai speciális kollégiumot. A végzős hallgatókat Wiegand Gyula, a járási pártbizottság munkatársa köszöntötte. A bizonyítványokat Garand Csanádi Mária, a járási pártbizottság propaganda és művelődésügyi osztályának vezetője adta át.

Véradók

A Vöröskereszt és a Véradó Állomás több szegedi és járásbeli intézménynél szervezett véradást az elmúlt hetekben. Az Élkernél 40-en, a divatszabó vállalatnál 25-en, a paprikafeldolgozó vállalatnál 151-en, a szőregi Tisza—Maros-Szög Tsz-ben 34-en, a HÓDGEP sándorfalvi gyáregységénél 48-an adtak vért. Össesen 118-an, a rőszei Kossuth Tsz-ben 48-an jelentkeztek véradásra.

Nemzetiségi kongresszus előtt

Beszélgetés dr. Ruzs Márkkal, a délszlávok szövetségének elnökével

A Magyarországon élő nemzetiségek szövetsége a közeljövőben tartja kilencedik kongresszusát. Erre készül immáron az év eleje óta, minden német, szlovák, román, horvát, szerb és szlovén anyanyelvű magyar állampolgár. A hazánkban élő több mint 400 ezer nemzetiségű lakos egyenede — közel 100 ezer ember — délszláv származású: horvát, szerb és szlovén. Szűkebb pátriánkban — Csongrád megyében — Deszken, Szőregben, Újszentivánon, Magyarcsanakon és Szegeden közülük sokan laknak. Az ő életükről, nemzeti öntudatukról, anyanyelvéről, kultúráról, hagyományápolásáról, érzelmi kötődéséről és nemzetiségi politikánál hétköznapi megvalósulásáról beszélgettünk dr. Ruzs Márkkal, országgyűlési képviselővel, a Magyarországi Délszlávok Demokratikus Szövetsége elnökével.

— Hazánkban mi a nemzetiségi politikának legfontosabb erénye?

— Összinté, nyílt nemzetiségi politika ez, amelynek burkoltan sem célja az idegen anyanyelvűek beolvadása, sokkal inkább az asszimilációs fékezése, a nemzetiségek fennmaradási lehetőségének megteremtése. Olyan életkörülmények és jogok kínálása, amelyek a régen volt felelem helyébe az érzelmi felszabadulást, a magyarokkal való érzelmi egymásmutatást és az egészséges nemzeti öntudat meglétét teszik lehetővé.

— Milyen az itt és most egészséges nemzetiségi öntudat a délszlávok körében?

— Nyelvében él a nemzet, mondta volt Kazinczy, s ez az örök igazság alapja minden nemzet fennmaradásának, és egészséges nemzeti öntudatának. Nem jelent mást, mint az anyanyelv tiszteletét, nemzedékről nemzedékre történő átadását. Hiszen az anyanyelv biztos tudása záloga az anyaországgal a kapcsolattartásnak, a beolvadás elkerülésének. A nyelv az a kapcsoló, amely kötődni segít, amely nem engedi elszakítani

a szerb-horvátot idegen nyelvként, tehát, választott tantárgyként tanulják gyerekeink. Ez utóbbival kapcsolatban öröndetes tény, hogy egyre több magyar család kívánja taníttatni gyerekeit a mi nyelvünkön. Ez is egyfajta példája és bizonyítéka a két nemzet előbb említett érzelmi egymásra találásának.

— A személyi és tárgyi feltételekkel kapcsolatos gondjaink nem nemzetiségi mióltunkból adódnak. Ugyanis pontosan azokkal a problémákkal küszködünk az oktatásban, mint a magyar iskolák. Ha nincs tankönyv, nem azért nincs, mert szerb-horvát nyelvű tankönyvek nem kerülnek kiadásra Magyarországon, hanem azért, mert általában baj van a tankönyvellátással, mostanában. Végül pedagógusaink felkészültségére sem mondható több elmarasztaló szó, mint nagy általánosságokban a tanároakra.

— A legfőbb pontja mégis a nemzetiségeknek az anyanyelvi oktatás. Mondják, nem elég színvonalas, tanításához esetenként hiányoznak a megfelelő személyi és tárgyi feltételek.

— Sohasem szabad elfelejteni, hogy a nyelvtanítás nem elsősorban az oktatóintézmények feladata. Kiváltképpen nem a nemzetiségek esetében. Hiszen a szülő, a család, nyújthatja legkorábban és legtöbbet gyermekének. A biztos nyelvi alapokat neki kell leraknia. Erre pedig lehetősége van, mert senki sem tiltja, hogy gyermeke első szavai anyanyelven hangozzanak, s hogy a család a saját nemzeti nyelven beszéljen egymással, ily módon is oktattva gyermekeit az anyanyelv ismeretére.

— A Csongrád megyében élő szerb-horvát lakosság körében nincs is ezzel probléma. A szülők számára magától értetődő cél és feladat a nyelv átadása, méghozzá irodalmi szinten. Az itteni gyerekek nagy szókinccsel érkezik a nemzetiségi óvodákba, s mire iskolába kerülnek, úgy mondunk perferk beszélük saját nyelvüket. Egy szó panaszunk nem lehet az iskolai lehetőségeket illetően sem. Az országban öt szerb-horvát nyelvű általános iskola van, közülük egy éppen Deszken. A kollégiumokkal társított középiskolák Budapestben és Pécsen működnek. S ha gyerekeink felsőoktatási intézményben akarják tanulni nemzetiségi nyelvüket, erre is van lehetőség. Pécsen szerb-horvát tanszék, Szombathelyen szlovén, az ELTE-n pedig szlavisztikai fakultás várja őket.

— Milyen a tankönyvellátás?

— Az említett iskolákban minden tárgy tanítása anyanyelven történik, de ugyanakkor van rá lehetőség, hogy

Tapasztalatok birtokában mondhatom — hiszen eddig jó néhány kültív választó gyűlésen részt vettem — a kongresszuson javarészt elégedettségünkről beszélünk majd, mint gondokról, nehézségekről.

Kalocsai Katalin

Kevesebb az ingázó

Tanácsülés Mórahalmon

Mórahalom nagyközség tanácsa tegnap, pénteken a művelődési házban ülésezett. A testület megvitatta és elfogadta a vb. két tanácsülés közötti tevékenységéről, a munkaerőhelyzetéről a lakosság kommunális ellátásának színvonaláról szóló beszámolót. A napi rendszer szerepelt még a választások és pártkongresszus ötá végzett tanácsai munka tapasztalatait összegző beszámoló. Végül előterjesztésekre került sor.

A testület örömmel állapította meg, hogy a legutóbbi felmérés, 1980 óta 836-ról 528-ra csökkent az eljáró dolgozók száma. Ezzel együtt emelkedett a helyben foglalkoztatottak aránya. A kedvező munkaerőhelyzetnek elsősorban az az oka, hogy bővültek a helyi munkalehetőségek fellendült a háztáji gazdálkodás. Korábban a tanács határozatot hozott, hogy a helyi intézmények, üzemek, vállalatok, termelőszövetkezetek hőbbit törődjenek a pályaválasztás jobb előkészítésével. Ezenkívül a szakember-utánpótlás

biztosítása érdekében tanácsa lehetővé a nyolcadik osztályos tanulók üzemlátogatásait és éljenek a tanulmányi szerződés lehetőségeivel. A felhívás hatására ésszerűbb lett a nagyközség munkaerő-gazdálkodása. Az is öröndetes jelenség, hogy a nők, jobban megtalálják számításukat, mint a korábbi esztendőben. Most már nem gond az óvodáskorú gyermekek elhelyezése és a szegző vállalatok, téveszék igen sokat tettek, hogy a lányok, asszonyok ne ingázzanak.

A megváltozott helyzetre jellemző adat: Mórahalom kisgazdó hatása növekszik, más területekről egyre többen utaznak a nagyközségbe. A környékről bejárók száma meghaladja a kétszázat. A testület megállapította, az utóbbi időben elég sok szegedi vállalat kért segítséget munkaerőgondjait enyhítés érdekében. A nagyközségben nehéz szabad munkaerőt találni „toborozni”, hiszen a magas utazási költségek miatt még a jobb kereset reményében sem

vállalják a Tisza-parti városba a bejárást.

A tanácsülés a lakosság kommunális ellátásának helyzetét elemezve olyan álláspontra jutott, hogy a lakosságadalkodás és a telekellátás kielégítő a köz-művelés színvonalára megfelelő. A tanács felhívta a figyelmet arra, hogy a szennyvízelvezetés gondjait minél előbb meg kell oldani. A kommunális szolgáltatások a lakosság megelégedésére jól végzik munkájukat ezért a testület köszönetét fejezi ki a szolgáltató szervek dolgozóinak. Szó volt arról is, hogy milyen sokat jelentett a helybeliek társadalmi munkája a kommunális helyzet javításánál. A tanács a jövőben még többet számít a móraközségi lakosságára. Végül a testület arra hívta fel a figyelmet, hogy a tanács lakosság otthonteremtéséhez a szakigazgatási szervek nyújtsanak segítséget.